

12 שנים של שיקום [?] אם בכלל: מה הסיכוי שהכלכלה האיראנית תקרוס?

written by אלי קלוטשטיין | 22.04.2026

תריסר שנים לפחות [?] זה פרק הזמן שיידרש לשיקום איראן בתום המלחמה לפי הערכות הבנק המרכזי במדינה, שנשלחו באחרונה לנשיא מסעוד פזשכיאן ופורסמו באתר האופוזיציה "איראן אינטרנשיונל". תחשבו מה יכול לקרות לכל אחד מאיתנו במשך 12 שנה, ואז תפנימו שזו כמות הזמן שייקח לטהרן לתקן את נזקי המערכה.

דמיינו גם מה עבר לפזשכיאן בראש כשראה את ההערכה הזאת, ואז אולי תוכלו להבין מדוע במסגרת מאבקי הכוחות הפנימיים עם משמרות המהפכה על מוסדות השלטון בטהרן ועל גורל המשא ומתן עם האמריקנים הוא הזהיר שחייבים להגיע להסכם עם ארה"ב, שכן אחרת "כלכלת איראן עלולה להתמוטט לחלוטין" תוך שבועות אחדים. רק כדי לסבר את האוזן למה שעומד מאחורי האזהרה שלו: הפגיעה באמצעי הייצור במלחמה, העריכו מומחים, עשויה להזניק את האינפלציה באיראן תוך זמן קצר אפילו ל-180 אחוזים.

עדויות מהשטח תומכות בתמונה השחורה שכרגע שוררת באיראן: תושבים מספרים על מערכת בנקאות שלא עובדת, על כך שהכספומטים ריקים או לא בשימוש. השבתת האינטרנט והתמשכות המלחמה גרמו לגל פיטורין נרחב, היעדר הכנסות וייאוש אצל רבים. "מאז ינואר (המהומות נגד השלטון ודיכויין [?] א"ק) אני עובד פחות שעות, וב-25 במרץ פוטרתי רשמית", אמר בכאב אחד התושבים. עובד פרילנס ביכה את מר גורלו וציין שהכנסתו ירדה לאפס, וכי אינו יודע כיצד יוכל לחיות אם המלחמה עוד תימשך והאינטרנט יוסיף להיות מנותק.

פוריה אסטרקי, שדיבר עם "הניו-יורק טיימס", סיפר כי לא יכול היה לשלם לפועלים שלו כי ההמחאות לא מכובדות בבנקים, והפיחות בהכנסות גורם לו לפגר בשכר הדירה. הוא ועובדיו דנו באפשרות לסגור את החברה, וכולם יחד הזילו דמעות. ספר, מוזיקאי בן 19 שפרסם את עבודתו בחו"ל, אמר שללא אינטרנט הוא לא יכול להרוויח כסף [?] ואין לו מושג איך יתפרנס בעתיד, כל עוד המצב לא משתנה.

אזרחי איראן נפגעו קשות במלחמה הזאת, אך גם לפנייה הם התמודדו עם מציאות לא פשוטה. העיצומים חונקים את הכלכלה האיראנית, ואם ההנהגה בטהרן לא תתחייב לשנות את דרכיה וכך להביא להקלה במשטר הענישה עליה [?] גם ברפובליקה האסלאמית עצמה יש רבים שחוששים מקריסת השוק המקומי. לכל הפחות, אומרים מומחים, גם אם תצליח איראן לשרוד כמדינה איכשהו מבלי שיוסרו עליה העיצומים, היא תיאלץ להתמודד עם קשיים מבניים עמוקים ועם לחץ ציבורי הולך וגדל על ההנהגה. אולי חלק מהשירותים שהיא מעניקה לציבור יפסיקו לתפקד.

אחרים לא מסכימים עם הטענה הזאת. הכלכלה האיראנית הסתגלה במשך שנות העיצומים הרבות, ולדעת לא מעט מומחים היא מסוגלת לשרוד פגיעות רבות ולהתאים את עצמה כמעט לכל מצב. הם מזהירים מפני שאננות, וטוענים כי ייתכן שארה"ב וישראל נכנסו למלחמה הזאת בטוחות מדי בעצמן, אחרי שסברו שיצליחו להפיל את המשטר בקלות [7] וכי מי שלקח כהנחת יסוד את האפשרות לפגוע בהנהגה ולמוטט אותה רק באמצעות לחץ כלכלי פשוט טועה.

אולי כדי להבין את המצב יותר לעומק, צריך להסתכל על נתוני המשק ברפובליקה האסלאמית. לא מדובר במשימה פשוטה, שכן זו מדינה לא שקופה לחלוטין, שסובלת משחיתות, מניהול לא תקין, מהסתרות מכוונות ועוד. אין דיווחים רשמיים על היקף הנזק במלחמה, ומאז שפרצה גם אין נתונים כלכליים שמדווחים בשקיפות לציבור. מידע רב שמפורסם לציבור מקורו בהערכות, חלקו כולל טווחים די גדולים, ומעט מאוד מסתמך על פרסומים רשמיים של הממשלה בטהרן.

ובכל זאת, אם נחבר את הדברים שידועים לנו על איראן מלפני המלחמה, ונוסיף לכך כמה הערכות ודיווחים, נוכל אולי לקבל תמונה כללית של המצב הנוכחי במדינה.

2 מיליון מובטלים

הבעיות המבניות בכלכלה האיראנית החלו הרבה לפני המלחמה הנוכחית, ואפילו עוד בטרם יצאו המטוסים לדרכם למבצע "עם כלביא" ביוני שעבר. הרפובליקה האסלאמית סבלה ממשבר במשק האנרגיה, ונאלצה לבצע הפסקות חשמל יזומות עוד ב-2024. תרופות רבות, כולל תחליפים גנריים מייצור מקומי, נעדרו מהמדפים, ובצורת ארוכה ייבשה את רוב מאגרי המים.

ברמה האנושית גם היו פגעים רבים: תופעה של "בריחת מוחות" גזלה מאיראן את בני הדור הצעיר המבריקים, וממילא האוכלוסייה הלכה והזדקנה, וגם הילודה צנחה בחדות. תופעה של התחלנות פשטה בערים רבות ברפובליקה האסלאמית, מה שהעמיק את הפער בין ההנהגה לציבור. העוני הגובר והעלייה ביוקר המחיה רק החמירו את המצב.

נתונים כלכליים עגומים עוד מלפני המלחמה משקפים את גודל המשבר: האינפלציה המשתוללת הגיעה לכ-50 אחוזים בדצמבר, ועד סוף פברואר, ערב "שאגת הארי", היא טיפסה מעל 70 אחוזים. ביחס למוצרי מזון בסיסיים כגון בשר, חלב, שמן, אורז, פירות וירקות האינפלציה עלתה על 110 אחוזים. גם מחירי התרופות השתוללו. ערך הריאל צנח בכ-50 אחוזים בין יוני לפברואר, והבנק המרכזי נאלץ להכניס למחזור שטרות חדשים בערכים גבוהים, של 5 ו-10 מיליון ריאל.

ואז הגיעה המלחמה. קשה להעריך באופן מדויק עדיין את היקף הפגיעה באיראן מההפצצות המשולבות של ישראל וארה"ב, אבל דובר הממשלה ציין כי הנזק מגיע לפחות ל-270 מיליארד דולר [8] כ-57 מהתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) של איראן, פי שבעה מהכנסות הנפט הרשמיות שלה בשנה ופי שלושה מכלל התקציב השנתי שלה. בניו-יורק טיימס נטען מפי גורמים מקומיים, שלא הורשו להתראיין בגלוי, כי הנזק גדול אף יותר, ועשוי להגיע לטריליון דולר. ברור שיידרשו שנים לשקם את המדינה, וכל חודש נוסף של הלחימה עשוי להסיג את הכלכלה עוד כמה שנים

המספרים הללו מגלמים רק את הנזק הישיר של המלחמה. השבתת האינטרנט, למשל, תורמת מאוד אף היא להחרפת המצב. לפי ההערכות, כ-10 מיליון בני אדם תלויים ישירות בעבודתם באינטרנט, ומיליוני אזרחים איראנים עשויים לחוות צניחה משמעותית בהכנסותיהם או אבטלה של ממש כאשר הקשר לעולם החיצוני מנותק. דוגמה קטנה לכך היא המסחר במטבעות דיגיטליים, שמהווה § גם כאן, לפי הערכות לא רשמיות § כ-5-6 אחוזים מהתמ"ג של איראן. ניתוק האינטרנט חסם מיליוני יזמים מאמצעי תשלום, לקוחות ושווקים.

גם עסקים מקומיים שלא תלויים באינטרנט הושבתו. המלחמה גרמה לחנויות רבות לסגור את שעריהן, וקמעונאים רבים לא התפרנסו כלל מאז סוף פברואר. הבזאר הגדול בטהרן, שבו גם פרצו חלק מהמחאות בינואר, נותר למשל סגור כל תקופת המלחמה. כלכלן איראני העריך כי כ-12 מיליון משרות באיראן § כ-50 אחוז מכוח העבודה במדינה § מצויות בסכנת פיטורין או קיצוצים. לדבריו, רק הפגיעה בתעשיות הפטרוכימיות ומפעלי הפלדה פגעה במקור ההכנסה של יותר מ-6 מיליון איש.

כבר כעת, ההערכות הממשלתיות הן כי בין מיליון ל-2 מיליון תושבים איבדו את עבודתם. תנו למספר הזה לשקוע: 2 מיליון איש במדינה של כ-100 מיליון בני אדם, אפילו פחות, הם 2 אחוזים מהאוכלוסייה. תחשבו שתוך חודש האבטלה בישראל הייתה גדלה ב-2 אחוזים ויותר.

אין נתונים רשמיים על ערך המטבע האיראני מאז פברואר, אולם "האקונומיסט" דיווח כי בשוק השחור הוא ירד ב-8 אחוזים אל מול הדולר. מחירי הסחורות באיראן, לפי נתוני הבנק המרכזי, עלו ב-6 אחוזים לפחות § אך החשד הוא שמדובר בריכוך משמעותי של חומרת המצב, וכי חלק מהסחורות, בייחוד מוצרי מזון, עלו בעשרות אחוזים לפחות.

רק בנזקים הללו די כדי לפצוע אנושות את כלכלתה של כל מדינה. אולם בכך לא תם הסיפור: הפגיעה בתעשיות האיראניות לא רק תדרוש שיקום שלהן בתום המלחמה, אלא כבר כיום היא גובה מחיר מהרפובליקה האסלאמית בשל גריעת הרווחים שהן הביאו לה קודם לכן. התעשיות הפטרוכימיות, שהן מקור ההכנסה השני באיראן אחרי הנפט, הניבו לטהרן כ-18 מיליארד דולר בשנת 2023. הן הושבתו לחלוטין בתקיפות. תעשיית הפלדה, השלישית בגודלה במדינה, הכניסה 7 מיליארד דולר. כלומר, רק הנזק לתעשיות האלה מונע מאיראן להרוויח 25 מיליארד דולר בשנה, יותר מרבע מתקציב המדינה.

אם הדיונים עם האמריקנים לא יישאו פירות, והנשיא דונלד טראמפ יממש את איומיו לפגוע בתעשיית הנפט האיראנית, המצב שם יהיה רע ומר.

עניין של הסתגלות

המשא ומתן עם ארה"ב מוביל אותנו לממד אחר שקשור לפגיעה בכלכלת איראן: המצור על

תחילה, כאשר טראמפ הכריז על המצור בתגובה להמשך חסימת המצרים בידי משמרות המהפכה, היה נדמה שמדובר במעין תחרות: למי יכאיב מהלך כזה יותר? למדינות העולם שתלויות בנפט שעובר שם, או לאיראן עצמה? היה כאן גם עניין פסיכולוגי ורגשי, שכן טראמפ פגע בכבוד האיראני כאשר לקח את מנוף הלחץ העיקרי של טהרן והפך אותו על פניו כדי להעביר את הלחץ עליהם.

אלא שככל שעובר הזמן מתברר עד כמה דווקא העניין הכלכלי משחק פה תפקיד. ברור שהמצור הימי מלחיץ את ההנהגה ברפובליקה האסלאמית, שאף מתנה את חידוש המשא ומתן בהסרתו. לולא היה מובן לאיראנים עד כמה הנזק גדול, הם לא היו עושים ממנו עניין כה גדול.

יש הערכות שונות להיקף הנזק היומי והמצטבר של המצור, אם הוא אכן יעיל כפי שהאמריקנים טוענים. טראמפ עצמו העמיד את הסכום הזה רק השבוע על 500 מיליון דולר ביום, ואחרים דיברו על סכומים גבוהים מעט יותר או פחות. בכל מקרה ברור שמדובר במאות מיליוני דולרים שאיראן מפסידה בכל יום שחולף.

המצור בולם את איראן בעיקר מלייצא נפט, מקור ההכנסה העיקרי שלה, שלפני המלחמה עמד על כ-2 מיליון חביות ליום? שנרכשו בעיקר בידי סין במחיר נמוך מערך השוק. בשנת 2023 היווה הנפט מקור לכ-40 אחוז מהכנסותיה של איראן, ובשנה שעברה רכשה סין נפט בכ-31.5 מיליארד דולר? כמעט מחצית מתקציב השנתי של הרפובליקה האסלאמית.

בשלב הנוכחי, כאשר איראן עדיין מטעינה את הנפט שהיא שואבת על ספינות, היא מחזיקה כנראה באזור המצרים למעלה מ-150 מיליון חביות נפט שתקועות בים. לפיכך, הסרת המצור תניב לה בבת אחת הכנסה עצומה. בנוסף, חסימת האפשרות של מכליות זרות לצאת מהמצרים מונעת כעת מהאיראנים לגבות מהן את הכופר שביקשו להשית על כל מכלית רק לפני שבועיים, בניסיון לגבות כך כסף ולשפות את עצמם על נזקי המלחמה.

יתרה מכך, גם סחורות אחרות עוברות דרך המצרים, וחסימתם מקשה על טהרן. הייצור המקומי באיראן, שנועד להחליף דברים שהיא אינה יכולה לרכוש בעולם בשל העיצומים, נשען על חומרי גלם שמיובאים דרך מצרי הורמוז. זה נכון לגבי תעשייה, מזון ועוד. כשמוסיפים את הנזק של המצור למצב הכלכלי הקשה גם כך של איראן ולנזקי המלחמה, ברור שהוא מהווה מקור דאגה משמעותי לראשי הרפובליקה האסלאמית.

אך האם משמעות הדבר היא שכלכלתה של טהרן אכן עומדת בפני קריסה? המשק האיראני אכן נתון ללחץ כבד, אך לא קל לשבור את שלטון האייתוללות. מלבד העובדה שמטרת-העל שלהם היא רק להמשיך ולהתקיים, לשרוד בתנאים הכי קשים ולהראות לאויב שהם החזיקו מעמד, איראן הסתגלה בשנים האחרונות ללחצים כאלה.

כבר שנים נתונה טהרן תחת משטר עיצומים שהולך ומחריף, פוגע בה ברמות שונות, מגביר את האבטלה ומאלץ אותה למצוא פתרונות שונים, כגון רשתות סחר לא רשמיות, הברחות, ייצור מקומי ועוד. אין משמעות הדבר שהנזק לא קיים ואף מצטבר, אך בכל זאת איראן מצליחה להחזיק מעמד. בשנים האחרונות ניהלה טהרן סחר עם 170 מדינות, לפי הנתונים המקומיים, וב-12 החודשים האחרונים הגיע הסחר במוצרים שאינם נפט ליותר מ-100 מיליארד דולר, כולל ייבוא של מוצרים כגון טלפונים, חלקי רכב, מזון ושמינים.

בה בעת, המלחמה גבתה מחיר גם מיכולת ההסתגלות הזאת. מלבד תעשיות הפטרוכימיה והפלדה, מפעלי ייצור רבים ² כאלה שקשורים בעיקר לתעשיות הטילים והגרעין ³ הושמדו בהפצצות, וכך גם תשתיות שונות. ממילא, הייצור המקומי כאמור תלוי בייבוא, ויהיה קשה לאיראנים להחליף מיכון שנפגע בתקיפות אם המצרים סגורים.

זה לא אומר שמדובר במשימה בלתי אפשרית, שכן איראן סוחרת עם ארצות שונות גם דרך היבשה. גבולותיה היבשתיים, למשל, מאפשרים סחר עם מדינות כגון פקיסטן, אפגניסטן, עיראק, טורקיה ועוד. אם ישוקמו נמלים שנפגעו בים הכספי, היא תוכל גם לסחור עם הרוסים. בחודשים האחרונים שליש מהסחר שאינו קשור בנפט עבר לאיראן דרך היבשה או האוויר, לפי נתוני הממשל. אך אין די בסחר היבשתי לבדו, ואיראן בהחלט תלויה בנתיבי הים שלה, ודרך המפרץ הפרסי בפרט.

המשכורות בסכנה

יכולת ההסתגלות האיראנית, הגמישות המחשבתית והיעד של עמידה בלחצים בכל מחיר הם המקור לטענתם של חוקרים ומומחים רבים לכך שכלכלתה תלך ותתכווץ, אך לא בטוח שתקרוס לחלוטין. ואכן, אי אפשר לשלול את הטענה הזאת, אך חשוב גם לציין שאין צורך במראות ממחוזות רחוקים של מהומות ברחובות, תורים לפני הבנקים, התפוררות של הממשלה ועוד. די, למשל, שאיראן לא תוכל לספק שירותים חלק מהשירותים הבסיסיים לאזרחים כדי לפורר עוד יותר את החברה המקומית, ליצור לחצים פנימיים ולהביא את המדינה לפי התהום.

בימים האחרונים של השנה שעברה, ממש במקביל לתחילת המהומות באיראן, הגישה ממשלתו של הנשיא מסעוד פזשכיאן הצעת תקציב למג'לס בטהרן. ההצעה, שעקרונותיה נדחו בידי הוועדה המאחדת של בית הנבחרים והנשיא נשלח לתקן אותה, גם כך הייתה מרחיקת לכת. פזשכיאן הודה שהעלאת השכר אינה תואמת את קצב האינפלציה, אך גם ציין כי אין מקורות תקציביים לטפל בכך. הפיחות במטבע הקשה עוד יותר על הממשלה לעמוד בהתחייבויותיה לתקציב.

כעת, כאשר המצב הכלכלי מחריף והייצוא נעצר, מחסור המזומנים של טהרן רק מחמיר. כאשר מיליונים נוספו לשוק האבטלה ועוד רבים אחרים עשויים להצטרף אליהם, מאין תוכל הממשלה למצוא כסף כדי לשלם להם דמי אבטלה? מאיפה יגיע הכסף לתקן את נזקי המלחמה, התשתיות והרס הבתים, ובמקביל לתמוך באזרחים שבתיהם נהרסו?

חמור מכך, לא בטוח שהממשלה תוכל לשלם משכורות לעובדיה או בונוסים לכוחות הביטחון. לא צריך להכביר מילים על המשמעות של חוסר שביעות רצון בקרב כוחות הביטחון, וסביר להניח שהם האחרונים שההנהגה בטהרן תפגע בשכרם. ובכל זאת, ייתכן שלא תהיה לה ברירה, וכך יעוכב או יקוצץ השכר של שוטרי הבסיג', חיילי הצבא או אנשי משמרות המהפכה. כיצד יוכל משטר האייתוללות להחזיק כך בשלטון לאורך זמן? האם יצטרפו אזרחים אלה להפגנות נגד הממשל?

השבוע גם כתב טראמפ שחיילים ושוטרים איראנים מודאגים שהם לא מקבלים משכורות והגדיר את המצב "SOS". מנגד, משמרות המהפכה אמרו: אנו יכולים להחזיק במצב הנוכחי גם מספר חודשים.

התסריט הזה בוודאי מדאיג את ראשי הרפובליקה האסלאמית, והוא רק מצטרף ללחצים האחרים שמופעלים עליה במישור המדיני, הצבאי ועוד. אחרי כל זה, נקל להבין מדוע ישראל נאבקת מאחורי הקלעים בחריפות נגד הסרת העיצומים על איראן או מתן חבל הצלה כלכלי להנהגה שם. מבלי שתינתן לנו ערובה על שינוי אמיתי ומשמעותי בכוונות הרצח של טהרן, ואם לא נדע כי הגרעין, הטילים או הפרוקסי אינם סכנה, אין לנו סיבה להניח שכל כסף שלא יועבר לאיראן לא ישמש כדי לבסס מחדש את יציבותה ולהתניע מחדש את מימון המיזמים הצבאיים. זו סכנה ברורה לישראל, ואף שזה לא תלוי בנו לחלוטין ² אין ספק שמתקיים על כך שיח עם האמריקנים. במצב כזה, כל הסכם שיעביר כסף לרפובליקה האסלאמית יהיה רע לישראל.

פרופ' רונן א. כהן, חוקר איראן המודרנית במחלקה ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטת אריאל, סבור שהידרדרות חמורה של הכלכלה האיראנית היא תסריט ריאלי, אך מזהיר שזה תלוי גם בסדרי העדיפויות של טהרן. "איראן נכנסה למלחמה במצב כלכלי גרוע, והמצב שלה כרגע חמור יותר", מציין פרופ' כהן, "אך היא נפגעה בעיקר באמצעים סטטיים כמו תעשיית הגרעין והטילים, שהכסף עליהם כבר בוזבז לאורך עשרות שנים, ולכן באופן יחסי הכלכלה המקומית לא נפגעה אנושות. בשל העיצומים ארוכי השנים, איראן בנתה כלכלה חלופית שנשענת על קניית סחורות בזול מהמזרח והפקת מוצרים מקומיים, כגון מכשירי חשמל בסיסיים, מה שמאפשר לה לספק מוצרים לעם וגם לספק עבודה לתושבים.

"עם זאת, הכלכלה עדיין יכולה לקרוס אם איראן תפסיק לייצא נפט ותפנה את המשאבים המועטים שיש לה לטובת בניית כוחה מחדש, במקום סובסידיות ושירותים אזרחיים. אם מצרי הורמוז יישארו סגורים זמן רב, ואיראן תחדל מלייצא נפט, היא תיאלץ לצמצם את צריכת החשמל ולסגור מפעלים. התהליך הזה יביא את האוכלוסייה לחרפת רעב, לא תהיה לה מה להפסיד, והרחובות יתמלאו שוב במפגינים".

איך חוזים קריסה של מדינה? האם איראן עדיין יכולה להתאושש במצבה הנוכחי?

"האגדה מספרת כשברית המועצות נפלה, ניסו אנשי מדעי המדינה וכלכלנים לשחזר ולהבין כיצד

פספסו את קריסת המעצמה העולמית. בדיעבד התברר כי בחודשים שקדמו לנפילתה, יותר ויותר אנשים קנו את העיתון 'פרבדה', ולא את המתחרה 'איזבסטיה'. הסיבה לכך הייתה שב'פרבדה' היו יותר דפים, מה שסיפק לאנשים יותר נייר לבית השימוש", מסביר פרופ' כהן, "היו גם כיום רמזים לקריסה כזאת באיראן. השאלה היא אם המשטר יראה אותם ויגיב, או שהם לבסוף ייכנסו לספרי ההיסטוריה כנקודות השפל שהמשטר בטהרן הביא אליהן את העם שלו.

"איראן דואגת גם במצב חירום לשירותים ולכלכלה בסיסיים, וגם השוק השחור משגשג. על פניו זו מדינת עולם שלישי, אבל יחסית יש לה משאבים שיכולים לממן ולספק לאוכלוסייה משאבים רבים יותר ממה שהיא מקבלת כעת. אם המשטר ישכיל לכוון את המשאבים לפיתוח חברתי ולא לצבא או משמרות המהפכה, זה בהחלט ישפר את מצב המשק. זה רק עניין של בחירה. במקביל, העולם עוד עשוי לפתוח את הכיסים, והעיצומים יוסרו בהדרגה.

"אך במצב הפוליטי הקיים באיראן, שבו אנשי משמרות המהפכה אווזים ברסן השלטון, נראה שאיראן עומדת לפי שעה בסירובה לסיים את גחמת הטילים והגרעין, ועדיין להחזיק בפרוקסי. מכאן עולה שבכל הסדר שהוא תמשיך טהרן להזרים את המשאבים לבניית כוחה הצבאי, וגם העיצומים עליה כנראה יימשכו", הוא אומר.

מה יקרה אם יוסרו העיצומים?

"תיאורטית אין לאיראן אפשרות של שיקום מהיר", קובע פרופ' כהן, "מדובר בתהליכי עומק יסודיים של הפניית המשאבים לחיזוק חברתי ובניית כלכלה חלופית שלא בנויה על הזרמת מיליארדים לתוכניות הצבא. הערים הגדולות קורסות מרוב צפיפות האוכלוסין, ואין בניית ערים חדשות באופן. המשק קורס בשל הדיכוי וחוסר הכוונה מקצועית של מעמד הביניים, האבטלה הגואה ומצב התשתיות, וייצור החשמל כה גרוע עד שבחלקים ניכרים הוא כלל לא קיים. אלה תשתיות בסיס, שדורשות השקעה כלכלית גדולה מאוד.

"ברגע שאיראן תעביר את המיקוד מתחום הביטחון לנושאי חברה ורווחה, ייתכן שתוכל לממש את החזון המהפכני שלה לבניית חברה אזרחית בריאה ויצרנית. אך כל עוד היא תחזיק בנושאי הליבה של גרעין, טילים ופרוקסי, המצב החברתי והכלכלי לא ישתפר, אלא ההפך.

"העולם הנאור צריך לגרום לאיראן להבין כי כל עוד פועלת כך, זה יביא לבסוף לקריסת המשטר. כל שתזנח את חזון הגרעין וההשמדה, זה יביא לחוסנה ולחיזוק המשטר. במצב הנוכחי, במשטר שבנוי רק על יסודות של דיכוי האוכלוסייה שלו ושנאה לשכנותיו הערביות וכמובן למדינת ישראל [?] אין לאיראן מקום בקרב העמים", הוא מסכם.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 22 באפריל, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.